

Pred nami sta dva velika praznika: desetletnica Osvobodilne fronte in praznik dela — 1. maj. Ko bomo praznovali desetletnico začetka naše ljudske revolucije, se bomo likrat pripravili na praznovanje dneva delavskega razreda vsega sveta, prežeti z zvestostjo, da gremo trdno združeni v Osvobodilni fronti po poti, na kateri bomo ob letošnjem prvem maju še z večjim ponosom kakor prejšnja leta povedali vsemu svetu, da gesto revolucije »Vso oblast delovnemu ljudstvu« pri nas ni prazna beseda. To gesto je pri nas dejstvo, ki postaja ob revolucionarnih ukrepih v procesu odmiranja države čedalje bolj globoko.

Uresničenje revolucionarnega gesla se najprej izraža v tem, da so vsi organi oblasti, od najnižjega — krajevnega ljudskega odbora, pa do najvišjega — ljudske skupščine, izvoljeni svobodno, neposredno od ljudstva. To pa še ni vse. Če ljudstvo vidi, da predstavnik, ki ga je izvolilo, ne dela v korist skupnosti, ga ima pravico odpoklicati. Imamo zbere volivcev, kjer ljudstvo lahko najbolj neposredno sodeluje pri vseh javnih upravnih. Imamo svete državljane — roditeljske svete, svete potrošnikov, zdravstvene svete itd., ki odpirajo ljudem široko pot neposrednega odločanja o tem, kako voditi posamezne dejavnosti, da bo to kar najbolj v skladu z interesi njih samih in vse naše skupnosti.

Tudi to še ni vse. O pravi oblasti delovnega ljudstva lahko govorimo le tedaj, če gospodarstvo vodijo neposredno tisti, ki proizvajajo. V preteklem in letošnjem letu smo v tem pogledu napravili velik korak naprej. In prav to je tisto, kar je v sodobnem družbenem razvoju najbolj značilno, kar je naša jugoslovanska revolucija začela uresničevati prva v zgodovini človeštva. Začel se je proces spreminjanja državne lastnine v občeljsko lastnino pod upravo proizvajalcev, proces ustvarjanja svobodne asociacije proizvajalcev, ki mu je odprl pot revolucionarni »okna« delavskih svetih.

Ni še dolgo od tega, in še dobro se spominjamo tistih dni, ko so delavci širom po naši domovini sprejemali ključne podjetje. To je bil simbol revolucionarne rešitve: Tovarne delovcem! Če se danes ozremo nazaj, če pregledamo delo podjetij, odkar so bili tam izvoljeni delavski sveti in upravni odbori, vidimo, da ni ostalo zgolj pri simboličnem sprejetju ključev. Delavci zares upravljajo podjetja, v soli upravljanja postajajo čedalje sposobnejši. Že v teh nekaj mesecih so dokazali, kaj pomeni njihova iniciativnost, kaj zmogajo in kaj od njih lahko pričakujemo. Če vodijo delo v podjetjih njihovi najboljši: udarniki, racionalizatorji, novatorji... Mnogo je še sicer napak, in žal, če jih ne bi bilo, saj so šele stopili na pot upravljanja. Toda že brez pogleda na poslovanje podjetij v naši republiki nam pokaže učinek napredka: letos izpolnjuje mesečne plane redneje kakor prejšnja leta, ponekod jih celo presega. Tako je n. pr. lesnopredelovalna industrija izpolnila lani tromesečni plan samo 91-odstotno, letos pa ga je stodoastno izpolnila že 27. marca, čeprav je za 26% večji od lanskega in čeprav ima mnogo manj administrativnega osebja kakor lani. In kar je še važnejše: poslovanje podjetij postaja rentabilnejše, saj se delavci čedalje bolj spoznavajo z ekonomsko računico varčevanja. V mnogih podjetjih — kot na primer v mariborski tovarni avtomobilov — so delavci pokazali presenetljivo zanimanje, da spoznajo in imajo stalno pred očmi dinarsko sliko vsake faze v procesu proizvodnje, kakaj le na ta način se bodo lahko uspešneje ko doslej borili za znižanje polne lastne cene.

Pol leta je minilo, odkar so izvolili delavske svete v podjetjih, in že smo sli naprej v procesu demokratizacije upravljanja gospodarstva: izvoljeni so bili delavski sveti višjih gospodarskih združenj. Decentralizacija in demokratizacija dobiva vsakomur viden izraz tudi v prenosu pristojnosti nižjih organov oblasti. Samo v naši republiki je letos preslo 24 republikanskih podjetij v pristojnost okrajnih ljudskih odborov, pred nekaj dnevi pa v republikansko pristojnost 16 zveznih podjetij, med katerimi so celo največji orjaki: Litostroj, železarne Jesenice, Store, Gušanj, tovarna avtomobilov v Mariboru...

V skladu z vsem tem procesom je bila izvedena tudi reorganizacija in rekonstrukcija zvezne vlade. V operativni pri-

Ljudski poslanci prihajajo na prvo zasedanje

Uredni odbor — Odgovorni urednik Vlado Vodopivec Uredništvo: Kopitarjeva ul. 5 — Uprava: Kopitarjeva ul. 3 — Telefon uredništva in uprave: 53-61 do 53-65 — Telefon naročniškega oddelka 80-80 — Telefon oglašnega oddelka 86-85 — Številka ček rač. 604 90321-0 — Mesečna naročnina 50 din — Tisk tiskarne »Ljudske pravice« v Ljubljani Kopitarjeva ul. 6

Začelo se je prvo redno zasedanje novoizvoljene Ljudske skupščine LRS

Prvo sejo je vodil najstarejši poslanec J. Petejan

Ljubljana, 10. aprila. Danes dopoldne se je v poslopiju Slovenske filharmonije na Kongresnem trgu prvič sestala novoizvoljena Ljudska skupščina LR Slovenije. Ze dobre pol ure pred začetkom zasedanja so začeli prihajati v skupščinsko dvorano ljudski poslanci, ki jim je ljudstvo naše dežele 18. marca izrazilo zaupanje, da ga zastopajo v najvišjem republiškem predstavništvu. Večkratni udarnik Dušan Turk iz Litostroja, združnik Jaka Perovšek iz Šmarja, skromna starejša žena, predsednica KLO iz Sodišincev Emilija Rogan in številni drugi, ki stoje v prvih vrstah borbe za zgraditev socializma, so danes prvič zasedli svoja mesta v skupščinski dvorani, pripravljeno, da po svojih najboljših močeh pomagajo tudi kot ljudski predstavniki pri nadaljnjem razvoju naše republike.

Malo po enajsti uri so vstopili v dvorano član Politbiroja CK KPJ Frane Leskošek, predsednik vlade LR Slovenije Miha Marinko in člani vlade LRS. Ljudski poslanci so pozdravili njihov prihod z večinutnim ploskanjem. Takoj zatem je stopil na predsedniško mesto predsednik prve Ljudske skupščine dr. Ferdo Kozak, ki je prečital odlok Prezidija o sklicanju nove Ljudske skupščine k prvemu zasedanju.

Po običaju vodi prvo zasedanje Ljudske skupščine, dokler ni izvoljeno novo predsedstvo, najstarejši ljudski poslanec. Ta čast je doletela ljudskega poslancu Jožeta Petejana iz Maribora. Tovariša Petejana, ki je bil že pred vojno ugleden predstavnik slovenskih socialistov, katere je po prvi vojni zastopal kot poslanec v beograjskem parlamentu, so naši volivci na volitvah 18. marca ponovno izvolili v slovensko Ljudsko skupščino. Toplo pozdravljen je nagovoril ljudske poslance z naslednjimi besedami:

»V veliko čast mi je, da predsedujem prvi seji novoizvoljene Ljudske skupščine naše republike. Toplo vas pozdravljam v pripravljenosti, da bo delo Ljudske skupščine in naše delo med volivci čim bolj uspešno. Prepričan sem, da se bomo pokazali vredni zaupanja, ki so ga nam tako polnoštevilno izkazali volivci od Dolnje Lendave do Boveca, od Mežice do Metlike.

Naši volivci niso s svojim glasovanjem izkazali zaupanja samo nam, ampak so predvsem pred vsem svetom manifestirali popolno zaupanje do naše Partije in našega vodstva. Glasovali so za politiko naše Partije, ki utrjuje enotnost naših narodov, našo neodvisnost in ki stoji v prvih vrstah v borbi za mir in sodelovanje med demokratičnimi narodi v svetu. Na volitvah 18. marca so naši volivci dali dostojen odgovor vsem klevetam in grožnjam Sovjetske zveze in

Konstituirana je Ljudska skupščina Srbije

V nedeljo dopoldne se je začelo prvo zasedanje Ljudske skupščine Srbije. Predsedoval je najstarejši ljudski poslanec dr. Aleksander Belič, predsednik Srbske akademije znanosti. Po njegovem govoru je bil izvoljen verifikacijski odbor, potem pa je bila prva seja zaključena.

V ponedeljek popoldne je bil drugi sestanek novih ljudskih poslancev Ljudske skupščine LR Srbije, ki mu je predsedoval predsednik verifikacijske komisije Dobrovoje Vidič. Na tej seji je bilo sprejeto poročilo verifikacijske komisije, ki je ugotovila, da so vsa pooblastila ljudskih poslancev v redu.

Ko so ljudski poslanci prisegli, je bilo izvoljeno predsedstvo Ljudske skupščine Ljudske republike Srbije drugega sklicanja. Za predsednika je bil izvoljen Isa Jovanović, za podpredsednika Ninko Petrovič in Pavel Jovičević, za sekretarja pa Zivko Dimitrijevič in Boško Krstić.

njej podrejenih držav ter manifestirali svojo železno pripravljenost braniti našo neodvisnost in svobodo. Izrazili so tudi polno zaupanje naši slavni Jugoslovanski armadi, ki bo — če bo treba — branila našo s krvjo prepojeno in osvobojeno zemljo. Mi, ljudski poslanci, pa bomo v

Del poslancev v skupščinski dvorani

prvih vrstah pri obrambi vsega tega, kar je naše in v naši narodnoosvobodilni borbi priborjenega, prepričani, da se ne bodo povrnilo sramotni dnevi, kakršni so bili na današnji dan 1941. leta, ko je bilo naše ljudstvo brez odpora izročeno okupatorjem.

Naj živi Ljudska republika Slovenija in Federativna ljudska republika Jugo-

slavija! Naj živi Komunistična partija Jugoslavije s tovarišem Titom na čelu! Naj živi delovno ljudstvo Slovenije in Jugoslavije!

Ljudski poslanci so nato izvolili tri začasne tajnike Ljudske skupščine Vinka Hafnerja, Avgusta Zupeta in Marijo Fifolt ter 11 članov verifikacijskega odbora s predsednikom Ivanom Novškom. Ljudski

V New Yorku so proslavili 10-letnico ljudske vstaje v Jugoslaviji

Prisostvovala sta veleposlanik Popović in gen. konzul Marković

New York, 10. aprila. Dopisnik Tanjuga poroča: Klub ameriško-jugoslovanskega prijateljstva v New Yorku je priredil večeraj v jugoslovansko-ameriškem domu proslavo na čast 10-letnice narodne vstaje v Jugoslaviji. Kot gosta sta bila navzoča na proslavi veleposlanik FLRJ Vladimir Popović in generalni konzul Marković.

Predsednik kluba Nikola Telesmanič je v svojem pozdravnem govoru povabil vse navzoče, naj delajo za nadaljnjo kre-

pitev prijateljstva med ameriškim in jugoslovanskimi narodi ter za seznanitev ameriškega naroda z resnico o Jugoslaviji.

»Bratje in sestre v naši stari domovini so s svojimi nadloveskimi boji med vojno in svojo neomajno odločnostjo, braniti svojo svobodo in neodvisnost, vzbudili občudovanje vsega sveta, je poudaril Telesmanič. Pridobili so si najgloblje simpatije vseh poštenih ljudi sveta in mi Američani jugoslovanskega rodu čutimo, čeprav smo vedno ljubili svojo staro domovino, da jo ljubimo še bolj kot kdaj koli prej. Zato bomo tudi v bodoče še bolj povečali naše napore za pomoč jugoslovanskim narodom, ki pod vodstvom maršala Tita grade svojo srečnejšo bodočnost.

Na zelo uspešni prireditvi je sodelovala tudi Zinka Kunčeva, ki je zapela nekaj opernih arij in narodnih pesmi ob kla-

Kitaške čete skušajo ustaviti napredovanje Mac Arthurjevih čet

Tokio, 10. aprila (UP) Kitajske čete so v torek na Koreji skušale preprečiti napredovanje Mac Arthurjevih čet tako, da ne bi dosegle velikega Hvačonskega rezervoarja prej, preden bi mogli sprostiti vso silo zajezjenih voda. Sovražnik je obstreljeval ameriške in južnokorejske vrste s topovskim ognjem, ki je bil najmočnejši v poslednjih tednih. Poleg tega je dobro skrite avtomatične topove naperil na tanke ZDA. Francoska in ameriška pehota je pritiskala okrog južozapadnega obrežja rezervoarja ter se na 1 miljo približala pregradni, ki leži 8 milj severno od 38. vzporednika. Toda zadnja straža sovražnih čet je še vedno držala zatvornice.

Po poročilih s fronte se je ena sama kitajska četa trudila, da bi odprla masivne zatvornice. Častniki menijo, da so sovražni načrt, po katerem naj bi nenadoma sprostili velik tok vode, ni uspel, ker so morali vsako zatvornico posebej odpreti na roko. Tako je bil tok mnogo bolj postopen kot je sovražnik pričakoval. Zaradi dima iz bitke in megle je bila vidljivost na področju pregrade slaba, toda po letalskih fotografijah se vidi, da je voda v rezervoarju upadla za kakih 2,5 m.

GROMIKO SKUŠA POGLOBITI PREPAD MED ZAHODNI DELEGATI IN SOVJETI

Pariz, 10. aprila. Na 25. sestanku namestnikov zunanjih ministrov niso dosegli nikakega napredka. Znova so brez uspešnega razpravljali o oboroževanju. Kakor poroča Reuter, je francoski namestnik Parodi dejal, da pomeni govor sovjetskega namestnika Gromika korak

Imenovani so namestniki ministrov ter direktorji glavnih uprav in direktij

Prezidij Ljudske skupščine FLRJ je izdal ukaz, s katerim je imenovan generalni polkovnik Ivan Gošnjak za namestnika ministra za narodno obrambo.

Prezidij je izdal tudi ukaz o imenovanju namestnikov ministrov — predsednikov svetov, in sicer: Vladimirja Ribnikarja za namestnika ministra — predsednika sveta za znanost in kulturo, Vječeslava Holjevca za namestnika ministra — predsednika sveta za ekstraktivno industrijo in Nikola Petroviča za namestnika ministra — predsednika sveta za strojogradnjo.

Z ukazom Prezidija so imenovani: Vlajko Begovič za direktorja glavne uprave za plan, Milan Apih za direktorja glavne uprave za turizem in gostinstvo, Blagoje Bogavac za direktorja glavne direktije jugoslovanskih železnic, minister Vlada Zečević za direktorja glavne direktije rečnega prometa, Jovan Božovič za direktorja glavne direktije jugoslovanskega letalskega prometa in Nikola Milanovič za direktorja glavne direktije pošt. Ti ukazi so bili izdani na predlog predsednika zvezne vlade. (Tanjug)

Ministri zvezne vlade so prisegli

Beograd, 10. aprila. Večera ob 12. uri so v Prezidiju Ljudske skupščine FLRJ prisegli novi ministri vlade FLRJ, ki so bili imenovani z ukazom Prezidija o rekonstrukciji vlade, sprejeti na drugi seji Prezidija. Pred predsednikom Prezidija dr. Ivanom Ribarjem in sekretarjem Prezidija Milom Peruničičem so prisegli: ministra brez listnice Stanoje Simić in Vlada Zečević, minister — predsednik sveta za ljudsk zdravstvo in socialno politiko dr. Pavle Gregorič, minister — predsednik sveta za promet Todor Vujašinović in minister za pomorstvo Maks Bače.

Razgovori Trygve Liea v Parizu

Pariz, 10. aprila. (Tanjug) Agencija France Presse poroča, da se generalni sekretar OZN Trygve Lie v Parizu razgovarja z zastopniki francoske vlade o udeležbi članic OZN pri razdelitvi stroškov za izvedbo potrebnih del za prihodnje zasedanje Generalne skupščine, ki bo v Parizu. Po cenitvi je potrebna približno milijarda frankov za instalacije in zidavo začasnih poslopij v vrhovni palači Chaillot, kjer bo letošnje zasedanje Generalne skupščine.

— * —

Virski spremljavi Božidarja Kunca, ki je na gostovanju v Ameriki.

Izseljenci so sklenili, da bodo čisti dohodki s te prireditve porabljeni za pomoč Jugoslaviji. Mnoge kulturne in prosvetne organizacije naših izseljencev v New Yorku in okolici bodo prav tako imele več podobnih prireditev.

Virski spremljavi Božidarja Kunca, ki je na gostovanju v Ameriki.

Izseljenci so sklenili, da bodo čisti dohodki s te prireditve porabljeni za pomoč Jugoslaviji. Mnoge kulturne in prosvetne organizacije naših izseljencev v New Yorku in okolici bodo prav tako imele več podobnih prireditev.

Virski spremljavi Božidarja Kunca, ki je na gostovanju v Ameriki.

Izseljenci so sklenili, da bodo čisti dohodki s te prireditve porabljeni za pomoč Jugoslaviji. Mnoge kulturne in prosvetne organizacije naših izseljencev v New Yorku in okolici bodo prav tako imele več podobnih prireditev.

Virski spremljavi Božidarja Kunca, ki je na gostovanju v Ameriki.

Izseljenci so sklenili, da bodo čisti dohodki s te prireditve porabljeni za pomoč Jugoslaviji. Mnoge kulturne in prosvetne organizacije naših izseljencev v New Yorku in okolici bodo prav tako imele več podobnih prireditev.

Britanski namestnik Ernest Davies je zavrnil kot netočen največji del Gromikovega govora in dejal, da zapadne sile ne morejo sprejeti sovjetskih predlogov dnevnega reda, ki prejudicirajo sklepe zunanjih ministrov.

Ob zadnji Mac Arthurjevi izjavi

Vrhovni komandant zaveznških sil na Koreji general Mac Arthur je pred dnevi ponovno povzročil precejšnje razburjenje. V pismu, ki ga je poslal članu ameriškega predstavniškega doma Martinu, se namreč zavzema za uporabo kuomin-tanskih sil na Koreji. Po njegovih besedah bi uporaba teh čet ne bila nasprotna niti logiki, niti tradicijam...

Mac Arthurjeve politične izjave so običajno v nasprotju z uradno ameriško zunanjo politiko. Pred tedni je ponudil Kitajski mirovni predlog, ki je bil bolj podoben grožnji, lani pa je povzročila precej prahu izjava, po kateri naj bi bila Formoza ameriško vojaško oporišče. Na vse tri izjave je svetovna javnost ogorčeno odgovorila.

Tudi zadnjo izjavo generala Mac Arthurja je svetovni tisk precej odločno odklonil, v ameriškem parlamentu pa je prišlo do ostrih nastopov s strani posameznih senatorjev. Senator Ferguson je predlagal, naj bi v Tokio poslali 12-član-sko komisijo, ki naj bi preskrbela Mac Arthurjeve stališče »o svetovni strategiji in borbi proti komunizmu«. Senator Quonland pa je zahteval od Trumana, naj odstrani Achesona namesto Mac Arthurja, kajti eden od teh dveh mora iti, da bi se tako »rešil ogorčen spor glede politike na Daljnem vzhodu...«

Angleški vplivni časopis Yorkshir post piše, da so izjave Mac Arthurja zelo podobne politiki določenih krogov v ZDA, posebno kar se tiče Kitajske. Vse angleško časopise pa njegove izjave obsoja kot »neumestne, žalostne, indiskretne in nevarne«. Agencija Reuter pravi, da bi bilo mogoče angleško stališče do Mac Arthurjevih izjav izraziti takole: »Kolikor manj bo o tem govora, toliko manj škoda bo povzročene angloameriški enotnosti.«

Tudi ameriški časopisi niso odobrivali Mac Arthurjeve izjave. Časopis New York Times piše: »...ob takih pogojih celo njegovi najbolj navdušeni oboževalci obžalujejo, da daje Mac Arthur izjave o izrazito političnih vprašanjih, ki ne pomenijo samo kršenje vojnih predpisov, marveč tudi izzivanje javnega nerazpoloženja v deželah, katerih zaupanje, solidarnost in medsebojna podpora so velikega pomena za dosego naših ciljev na Koreji in na svetu...«

Predstavniki Bele hiše je ob tej Mac Arthurjevi izjavi sporočili, da ameriška vlada tudi sedaj nasprotuje uporabi kuomin-tanskih čet na Koreji. Razen tega pa je po časopisnih poročilih poslal predsednik ZDA Truman generalu Mac Arthurju stroga navodila glede političnih izjav o Koreji. Take ukore je dobival Mac Arthur tudi v preteklosti, vendar se, kakor vse kaže, z njimi ni ravno preveč resno ukvarjal.

Precejšnja zaskrbljenost pa povzroča tudi izjava, da je bil Mac Arthur pooblaščen bombardirati kitajske prometne zveze v Mandžuriji. Večina držav, ki imajo svoje čete na Koreji, se odločno upira vsakršni razširitvi spopada. V angleški spodnji zbornici so zaradi tega postavili zunanjemu ministru Morrisonu vprašanja, ki se nanašajo na odnose med Mac Arthurjem in Združenimi narodi ter na smotre OZN v Koreji. O tem pa bo danes razpravljala tudi laburistična parlamentarna skupina. Tudi v francoski skupščini so postavili vprašanja o tem, kakšne ukrepe misli sprejeti vlada, »da prepreči, da bi Mac Arthurjeve pobude zapletle Francijo v splošen spopad«

in kakšni so ukrepi vlade, da Mac Arthur ne bi postavil OZN pred izvršeno dejstvo. Kakor vse kaže, se torej nevihtja, ki so jo sprožile Mac Arthurjeve izjave, še ni polegla, čeprav so bile njegove pobude zavrnjene kot škodljive za mir.

Saratog zopet izvoljen za tajnika stranke

Rim, 10. aprila. (Tanjug.) Agencija France Presse poroča, da je vodstvo socialistične stranke italijanskih delavcev ponovno izvolilo Saratoga za generalnega tajnika stranke.

Demarša zahodnih velesil pri izraelski in sirske vladi

Pariz, 10. aprila. (Tanjug.) Francoski pooblaščen krogi so izjavili, da bosta francoska poslanika v Tel Avivu in Damasku ob istem času kot poslanika iz ZDA in Velike Britanije napravila demaršo pri izraelski in sirske vladi in jima nasvetovala, naj bosta zmerni pri obravnavanju nedavnih izraelsko-sirskih obmejnih izgrediv. Pred to skupno demaršo Francije, ZDA in Velike Britanije se je egiptovska vlada obrnila na Pariz, Washington in London in zahtevala, naj intervencirajo na podlagi skupne francosko-anglo-ameriške deklaracije iz leta 1949.

Egiptvska vlada bo ukinita izredno stanje

Kairo, 10. aprila. (AFP) Egiptovski ministrski svet je danes razpravljal o ukrepih, ki bi jih bilo treba storiti zaradi nadomestitve zakona o izrednem stanju. Ta zakon bo namreč prenehal veljati 30. aprila t. l. Cenzura bo še ostala v veljavi eno leto, prav tako pa tudi odredba o reviziji, kontrola denarnih tečajev in omejitve prometa na območju Sinaja in Rdečega morja. Raz-

veljavljen je ukaz, ki prepoveduje društvu muslimanskih bratov, izdan pa bo nov zakon, ki bo določal pogoje za organiziranje vseh društev.

KONSERVATIVCI ZAHTEVAJO RAZPRAVO O SUEZU

London, 10. aprila. (United Press.) V britanskem Spodnjem domu so skušali začeti konservativci razpravo o odpoklicu britanskih čet s področja Sueskega prekopa. V ta namen so predložili poseben načrt resolucije. Vendar je predsednik doma odstranil resolucijo z dnevnega reda in pozval voditelje britanske opozicije Winston Churchilla, naj zahteva razpravljanje o tem vprašanju po redni poti.

Narodni poslanec George D. White, prav tako konservativec, je zahteval, naj bi takoj obravnavali razgovore, ki so bili med britanskim veleposlanikom v Egiptu in egiptovsko vlado. Churchill je izjavil, da bo razprava kratka; vendar je predsednik doma odgovoril, da ne bo dat nikake izjave o tem vprašanju, dokler se ne bo posvetoval z zunanjim ministrom.

Schumacher obeta politično akcijo proti Schumanovemu načrtu

Bonn, 10. aprila. (Tanjug.) V okviru kampanje, ki jo vodi socialdemokratska stranka Zahodne Nemčije proti pristopu Zahodne Nemčije k Schumanovemu načrtu, je imel voditelj te stranke dr. Schumacher danes tiskovno konferenco. Ob tej priliki je izjavil, da odreka kanclerju Adenauerju vsako moralno in politično pravico za podpis Schumanovega načrta, ker bi s tem spravi Zahodno Nemčijo pod 50-letno zasedbo. Dr. Schumacher je rekel, da bi imela Zahodna Nemčija v parlamentu držav Schumanovega načrta največ 25% glasov, čeprav proizvajajo 38% jekla in 51% premoga. V Visokem svetu pa bi imela Zahodna Nemčija samo enega zastopnika.

Glede sarskega vprašanja je dr. Schumacher dejal, da pomeni nedavni govor francoskega zunanjega ministra Schumana, da Francija zahteva, naj bi bila de iure priznana ločitev Sarske pokrajine od Zahodne Nemčije. Po Schumacherjevih besedah bo kancler Adenauer, če bo podpisal Schumanov načrt, prisiljen podpisati tudi druge načrte, kot n. pr. Plevelov načrt, nato pa tudi kmetijski in energetske načrte, pri katerih igra Zahodna Nemčija vlogo udeleženca nižje stopnje. Dr. Schumacher je izjavil, da socialdemokratska stranka ne bo ostala samo pri parlamentarnem razpravljanju ampak da bo pričela tudi s politično akcijo zoper pristop Zahodne Nemčije k Schumanovemu načrtu, in da pred novimi volitvami še ne pride v poštev vstop socialdemokratske stranke v vlado.

Težave danske zunanje trgovine

Kopenhagen, 10. aprila. Dansko čakajo velike težave v trgovinskem in finančnem poslovanju. Čeprav je njena proizvodnja 1950 ponovno znatno napredovala, izvoz pa presega vsa pričakovanja, se je lani po ložaj slabšal od meseca do meseca. Uvoz se je 1950 zvišal za 40%. Izvoz pa samo za 29%, tako da je znašal primanjkljaj trgovinske bilance, ki je že 1949 presegel 630.000

danskih kron, lani nad 1.300.000 kron. Tudi plačilna bilanca je zaznamovana lani primanjkljaj 360 milijonov kron, ki je moral biti v glavnem pokrit iz kreditov v okviru evropske plačilne unije. Daneska javnost sodi, da je vzrok za tako visoka pasiva trgovinske in plačilne bilance v neugodni spremembi danskih izvoznih in uvoznih cen zaradi nastale mednarodne konjunkturo. Znano je, da odpade 80% danskega uvoza na surovine in pomožna sredstva, katerih cene so v zadnjem času na svetovnem tržišču narasle, 65% danskega izvoza pa odpade na kmetijske pridelke, katerih cene se zaradi dolgoročnih sporazumov o cenah z Veliko Britanijo niso posebno povečale.

Kratke vesti

Tokio, 10. aprila. United Press pravi, da je kitajski izvoz v letu 1951 prvič v zadnjih 13 letih prekoril uvoz, in sicer zaradi velikih pošiljk iz Sovjetske zveze. Do kakšne mere je ZSSR monopolizirala kitajsko tržišče, je razvidno iz podatkov, po katerih je v minulemu letu odpadlo na promet s Sovjetsko zvezo nad 52% izvoza in skoro 48% uvoza Kitajske. Glavni kitajski izvozni predmeti so bili železo, čaj in razne rude.

Singapore, 10. aprila. Associated Press poroča, da je danes prišla v Singapore sovjetska tovorna ladja »Vilnius«, da bi vkrcala 6000 ton kavčuka v vrednosti okrog 300.000 funtov sterlingov. Gre za največji posamezni tovar kavčuka, ki je bil kdaj koli poslan v ZSSR. Blago je bilo kupljeno, preden so upravne oblasti v Singapuru uvedle nadzorstvo nad izvozom kavčuka.

Od skupnega izvoza malajskega kavčuka v marcu, ki je znašal nad 97.800 ton, je bila količina 7012 ton odposelna na Kitajsko, a 8740 ton v Hongkong. Ta mesec niso ničesar izvozili v Sovjetsko zvezo, ki je vtem nakupila v januarju in februarju 8100 ton kavčuka. Združene države so uvozile v marcu 25.500 ton, a Britanija 16.800 ton malajskega kavčuka.

Auriol se je vrnil v Francijo

Pariz, 10. aprila. (Tanjug.) Predsednik francoske republike Vincent Auriol se je vrnil v Francijo z uradnega potovanja po ZDA in Kanadi. Kakor poroča agencija France Presse, je Auriol ob prihodu na letališče Orly izjavil novinarjem, da je pri razgovorih z odgovornimi državniki ZDA in Kanade povedal, da noče Francija niti suverenitva niti vojne, marveč mir, sodelovanje in splošno nadzorstvo nad oboroževanjem. Dokler pa se bo svet oboroževal, bo tudi želja Francije, da bi sodelovala pri sistemu kolektivne obrambe, je pripomnil Auriol ter omenil, da je bilo tako stališče Francije ugodno sprejeto v ZDA in Kanadi.

Oslo, 7. aprila. (Reuter.) Pomočnik vrhovnega poveljnika oboroženih sil atlantskega pakta feldmaršal Montgomery je včeraj prišel iz Kopenhagena v Oslo. V Kopenhagenu je imel tridnevno konferenco z danskimi vojaškimi in civilnimi funkcionarji.

Založniška dejavnost založbe Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti

Te dni je prišlo v prodajo več pomembnih publikacij založbe Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti. Posebno zanimanje vzbujajo izdaja »Judite«, ki je izšla ob proslavi 500-letnice smrti Marka Marulića. Po vezavi in tisku ustreza ta izdaja izvodu originala iz leta 1520. Izšel je zbornik Marka Marulića, dalje izbrani članki Belinskega, Bogdanova »Družbeni in politični boji na Hrvaškem leta 1848-1849.« Temeljni upravnega prava akademika Krbeka. »Doba manufakture na Hrvaškem in v Slavoniji« akademika Rudolfa Bičanica in nekatera dela s področja naravoslovja. Lani je izšlo 53 izdaj raznih znanstvenih publikacij akademije, letos pa jih pripravljajo okrog 60. Jugoslovanska akademija znanosti in umetnosti v Zagrebu izdaja dve vrsti publikacij: strogo znanstveno-raziskovalna in poljudno-znanstvena dela. Razen tega izdaja posamezna dela svojih članov v drugih zbirkah. Izšla je že 281 številka »Radac«, s področja gradiva za književno zgodovino Hrvaške 19 knjig, s področja naravoslovnih raziskovanj 24 knjig, s področja arheologije pa 42. Izdala je tudi 45 knjig »Monumental speculativ«, v katerih obravnava srednjeveško in renesančno zgodovino s komentarji in razlagami. V zbirki Stari hrvaški pisatelji je izdala 29 knjig. Lani je začela izhajati nova serija »Novi pisatelji Hrvaške«. Letos pripravljajo založba Akademije več znanstvenih publikacij. Izšle bodo tri starofrancoske kronike z zapiski fran-

Francoski nevturalisti v službi Informbiroja

Podobno politiko kakor v Italiji skušajo uveljaviti informbirojevski krogi tudi v Franciji. V Italiji so v zadnjem času postali posebno glasni Togliattijevi pozivi vladi, naj menja svojo zunanjo politiko, in hkrati njegove želje po sodelovanju v novi vladi, v Franciji pa se je polemika zaostriala okrog vprašanja nevturalnosti. Obojni način prizadevanja je v bistvu isti: v Italiji kakor v Franciji bi informbirojevski krogi radi izpolnili kremejske cilje po zaostriani odnosov v Zahodnem bloku in po krepitvi krogov, ki bi dopuščali »osvobodjenje z rdečearmejskimi bajonetmi«, ali pa da bi bili ob takim »osvobodjenju vsaj nevturalni.

Mnenje o potrebi nevturalnosti se je v Franciji pojavilo lani ob spopadu na Koreji. Položaj v svetu je bil posebno zaostren in prav v takem položaju so se najprej nekateri liberalni intelektualni krogi zavzeli za nevturalno Francijo, ki »bi aktivno vplivala na oba nasprotna tabora, onemogočala ali pa vsaj lokalizirala vojno«. Poleg zagovornikov take misli so bili še nekateri krogi, ki so smatrali za pravilno neke vrste »neaktivno« nevturalnost. Sploščeno je bilo vodstvo KPF nasprotno zagovornikom nevturalnosti. Odločno je še zagovarjalo načelo »kdor ni z nami in SZ, je za ameriške imperialiste«. Kmalu pa je svoje zadržanje do nevturalistov spremenilo. Prešlo je v odločno obrambo »nevturalističnih« težnj.

Zanimivo je, da je mišljenje nevturalnosti zagovarjal tudi konservativni »Le Monde«, češ da bi »nevturalna protikomunistična Francija najbolje služila miru na svetu«. V tem stališču se je odražalo protiameriško stališče nekaterih francoskih kapitalističnih krogov, ki so v konkretnem boju z ameriškim kapitalom. Informbirojski »Humanite« je kmalu začel počevati pisca člankov v »Le Mondu«, Sirausa, češ da zavzema čudno stališče. »Z ena strani se boji tretje svetovne vojne... z druge strani pa se boji posledic »stalinskega« mira« in dalje »ako

imajo besede smisel, kaže, da se Sirius zelo boji posledic krize, ki bi ga z aktivno udeležbo branili v Franciji komunisti, Sovjetska zveza pa na vsem svetu«. V tej polemiki so informbirojevci precej jasno povedali, kaj tiči za »aktivno obrambo mira«, namreč da pomeni to »stalinski-mir ali »svoboda« v senci rdečearmejskih bajonetov.

Z geslom: »Visoko dvignimo slavne besede Mauricea Thoreza: Francoski narod se ne bo nikoli vojskoval s Sovjetsko zvezo«, zagovarjajo informbirojevci »nevturalizem« in so za reprezentante tega gibanja določili nekatero ljudi, ki so pod informbirojevskim vplivom, ki pa se vidno v vrstah KPF niso posebej pokazali. Pierre Col, sodelavec v »gibanju za mir in predsednik Zveze progresistov (ki je pod kontrolo KPF) takole agitira za nevturalistično gibanje: »Niti en resen človek ne more trditi, da bo Atlantski pakt preprečil razrušenje Francije in grozi dalje s sovjetskimi divizijami: »ker je Francija s podpisom Atlantskega pakta zvezana z atlantsko koalicijo, bo potegnjena v vojno in bo postala njeno poprišče«, ter še bolj jasno: »okupacija vsega evropskega kontinenta v zelo kratkem času po Rdeči armadi je materialno možna.«

Informbirojevci hočejo s širjenjem preplaha pridobivati pristaje za »nevturalnost«. Kar niso mogli doseči s podpisno akcijo za štokholmski apel in ker neprestano izgubljajo na članstvu, hočejo nadomestiti izgube na tem področju. Vidnih uspehov seveda tudi tu ne dosega, saj se je »nevturalizem« pokazal doslej le v nekaterih časopisnih polemikah in besedah nekaterih informbirojskih agitatorjev, ne pomeni pa organizirane sile.

Proti nevturalizmu so odločno nastopili tako mnogi desničarski kakor mnogi levičarski krogi. Socialistični »Populaire« je zapisal, ko je polemiziral z »nevturalisti«: »Zanimivo je opazovati, ko nanese beseda na to (na »nevturalnost«), kako velik ugled uživa nenkrat v vrstah KPF ameriški senator Taft, notorni izolacionist, sovražnik sindikalnih svobod in delavskega razreda, ki ga hoče sedaj Partija opraviti, prav tako kakor hočejo opraviti Taftovno stališče Sovjetska zveza in njeni sateliti.«

Tudi znani napredni francoski književnik Jean Cassou je objavil v »Observateurju« svoje mnenje v zvezi z nevturalizmom in zapisal, »da obstoji načrt, na katerega bi se mogla Francija postaviti in se izogniti poraznemu razkrajanju: to je načrt Organizacije združenih narodov, načrt svobodne diskusije med državami, ki bi lahko enakopravno izjavljale svoja mnenja in to neudisno od dveh koalicij«. Glede nevturalizma v službi kremejskega bloka pa je izjavil, da pomeni »izbirati med enim ali drugim taborom isto kakor pomagati do vojne.«

Pred praznikom delovnega ljudstva

Nadeljevanje s 1 stran
stojnosti zvezne vlade so ostale tiste panoge, ki morajo biti centralizirane zaradi gospodarsko-tehnične narave. Pa ne samo v industriji, tudi v kmetijstvu smo doživeli revolucionarne spremembe. Revolucionarno geslo »Zemljo tistemu, ki jo obdeluje«, je bilo uresničeno že z agrarno reformo in nadaljnimi ukrepi, ki kitičijo delovnega kmeta in onemogočajo, da bi se kdaj prišla zemlja v roke spekulativno in drugih pivkov. Za razvoj združništva pa pomeni zakon o združenih skladih, po katerem so zadrage dobile traktorje in druge kmetijske stroje v neposredno izkoriščanje, prav tako pomemben ukrep, kakor zakon o delavskih svetih za razvoj naših podjetij. To so velike stvari, kakršnih še ni doživelo ljudstvo nobene dežele na svetu. Zato bodo naši delovni ljudje praznovali 1. maj s ponosno zavestjo, da se v Jugoslaviji čedalje bolj upirajo oči vseh naprednih ljudi na svetu, in da jih od tega ne morejo odvrtiti niti golide psovk in klevet iz Moskve, niti nesramne provokacije, ki jih organizirajo na naših mejah moskovski sateliti. — JŠ.

VEČER UMETNIŠKE BESEDE Akademije za igralsko umetnost

V ponedeljek večer je priredila Akademija za igralsko umetnost v Slovenskem dramskem gledališču večer umetniške besede. Nastopili so diplomanti akademije Vika Grilova, Helena Eržanova, Duša Počkajeva in Janez Rohačič, vsi gojenji redne profesorice Marije Vere. Pod vodstvom te priznane igralkice in pedagoginje so izvedli trodelni spored, obsegajoč pesmi in prozo, same izbrane tekste iz del domačih in tujih, klasičnih in sodobnih avtorjev. V umetniški interpretaciji so izvajalci posredovali občinstvu, ki ga je prireditev precej privabila, izjavljajo pa očitno navdušilo — Cankarja: Iz moje samotne grenke mladosti, Slavec; Prežerna; Neiztrohnjeno sree,

Turjaška Rozamunda; Puškin-Klopčič; Rusaika; Fontane-Klopčič; Škotska balada o Edvardu; Prežih: Solzice; Cevca iz knjige Preproste stvari; Lončena piščalka; Zibelka; Cokle; Tagore-Gradnik; Deček in učenič; Daudet; Arležanka. Večer je nudil resničen umetniški užitek. Razred, ki je svoje obveznosti na Akademiji že več alj manj izpolnil (nekateri slušatelji so že angažirani v Slovenskem narodnem gledališču v Ljubljani, Trstu, Kranju) se je predstavil kot izoblikovan nosilec umetniške besede. Čutili je bilo tako sugestivnost naravnih priredilnih talentov, kot moč šole ter nege jezika.

Ob Stritarjevih ugankah

Stritar je znan mladinski pisatelj. Kar spominjamo se — Ti tam, šesti v drugi klopi, Mi smo vojaiki korenjaki in še kopico mladinskega drobiža, ki pa seveda ni ves ponarodel, nam je podaril mož, ki je stal od l. 1866 pa do 1880 v središču slovenskega slovstva in bil razen Levstika najpomembnejša literarna oseba. Čeprav se je lotil pisanja za mladino šele na stara leta, je na pobudo Mohorjeve družbe le oskrbel kar štiri svoje mladinske izdaje: Pod lipo (1895), Jago-de (1899), Zimske večere (1902) in Lešni-ku (1906). Vzgojitelj po naravi in pokli-ku je znal v poučno zabavni obliki na-tresti mladini kup lepih nauk. Povesti

(v glavnem so to obnovljene, za mladi-no prirejene njegove večje stvari, kot n. pr. Gospod Mirodolski — Griški gos-pod), pesmi, basni, igrokazi — vse naj-uzgojno oblikuje mlado pokolenje, ga po-uzi o dolžnostih do sebe in okolice, do sojudi, da navdušuje za naravo, živali, vzbujajo domoljubje, gostoljubje itd., itd. Zbirke, ki jih odkljuje lep, tekoč jezik, kjer ni nikoli v zadregi za dober doma-či izraz, so se prikupile ne le otrokom, ampak tudi odraslim. Sploh so pomenile do-godev v razvoju našega mladinskega slovstva. Šaj ga za takrat razen Levstika ni bilo, ki bi si dal kaj več, zlasti pa z

coskega fevdalca Villourda, ki se je kot udeleženec križarske vojne okrog leta 1200 mudil v nekaterih dalmatinskih mestih ter opisal Zader in njegove prebivalce. Izšla bo anastatična izdaja »Planine Petra Zoranica. Letos bodo začele izhajati tudi nove zbirke »Monumenta dubrovačka« in »Monumenta darska«. Izšel bo tudi zbornik o narodnih običajih ter več slovarjev živih jezikov. Pospeševanje poljedelstva na znanstveni podlagi bo obravnaval zvezek »Poljoprivredne smotere«.

NOVE KNJIGE

Beogradska »Prosveta« je izdala v prevodu dr. Dušana Nedeljkovića Paul Holba-hov »Sistem prirode III o zakonima fizikega i moralnog sveta«. Dr. Nedeljkovič je k delu napisal obirno razpravo »O Holbachu«, »Sistemu prirode« i francuskom materializmu XVIII-og veka, ki jo utemeljuje s potrebo razčiščenja pojmov na področju dialektičnega in zgodovinskega materializma zaradi informbirojevskega odklona mehanicističnih dogmatiziranih dialektike sovjetskih zgo-dovinarjev filozofije. V zbirki »Svetaki klasič« so izšle Saltykova-Ščedrina »Gu-bernske silke« kot II. knjiga izbranih del. V prevodu je izšel roman norveškega pisatelja Johana Bojerja: »Veliki glad« 30. zvezek »Porizne biblioteke« je prinesel Gol-donlevo »Mirandolino«. V 30. zvezku »Mala biblioteke« je ponatisnjen več krajših povesti dalmatinskega pisatelja Dinka Šim-u-novića: »Zlatno rno«. Letopis Matice srpske, štef 4, leto 127. Miloš Jovanović piše »O Društvenom ugostorju J. J. Rousseauja« Prvo objavljajo Janez Bereng (Klan), Ivan Krstul (Pekal), Zaim Topić (Imedžij smrti i života), pesmi pa Stanislav Vinaver, Slobodan Berberski, Ljubliša Jocić in Drage Miletić. Božidar Kovačević piše o ornogorskem zbiraku narodnega blaga in Karadžićevom so-dobniku Vuku Vukoviću. Dr. Rakočević ocenjuje obe avtorski slovenske pozicije, italijansko in ono, ki jo je izdala Matice srpske.

Med čuvarji naše neodvisnosti

Vojasnica čepi kot orlovska gnezdo na visokih pečinah, odkoder je lep razgled v dolino. Ko sva se pogovorila s komisarjem, majorjem Staparjem, me je pustil samega: »Oglejte si, vprašajte kogar koli in po svoje napišite. Nimamo ničesar skrivati.«

SKRB ZA VOJAKA JE STVAR VSEH STAREŠIN

Z vojakom sem se hotel pomeniti, pa jih ni bilo. »Imate smolo,« mi je pojasnil dežurni vodnik. »Po kosilu borci spijo. Morda boste v klubu koga našli?« Zastavnik mi je hotel pomagati: »Kefala, zbudi jih nekaj, naj pridejo sem!« Kefala je tekkel prek dvorišča, na stopnicah pa ga je ustavil kapetan: »Kam tečeš? Aha! Nazaj!« in ko je prišel k meni, mi je pojasnil: »Tako je s stvarjo. Naši vojaki morajo ves dan pošteno delati: dopoldan imajo vojaški pouk, popoldne in po večerji pa politično ter kulturno delo. Potrebujemo počitka. Nekateri starešine jim večkrat samovoljno prikrajšujejo njihove pravice, zato zlasti v zadnjem času pazimo, da vsak vojak dobi tisto, kar mu gre. Skrb za vojake je stvar vseh oficirjev in podoficirjev. V naši ljudski vojski morajo oficirji v vojaku videti predvsem človeka, zavestnega branilca naše socialistične domovine.« — »Zelo lepo vse to,« sem si mislil, »toda zaradi skrbi, da bom prav zaradi tega ostal brez reportaže, sem to bolj kislo sprejel.«

ALI JE DEMOKRACIJA V VOJSKI MOŽNA?

Spomnil sem se kaplarskih navad v predprilski vojski. Kaj če tudi danes kak predpostavljeno poizkus; s takimi metodami? Šel sem v klub, našel vojake in o tem vprašanje zvedel podrobnosti.

V VOJSKI SO SE NAUCILI ŠOFIRATI. KO SE BODO VRNILI DOMOV, BODO ŠOFERJI V PODJETJIH IN TRAKTORISTI V ZADRUGAH. NA SLIKI: VOJAKI ODGOVARJAJO NA OFICIRJEVA VPRAŠANJA O CESTNIH PREDPISIH

Pomanjkanje papirja lahko sami omilimo

V mnogih državah čutijo zadnje čase pomanjkanje papirja, čeprav se je svetovna proizvodnja povečala. Casopisnega papirja so n. pr. izdelali na svetu leta 1947 7.06 milijona, lani 8.2 milijona ton. Nam nalaga pomanjkanje papirja, da povečamo proizvodnjo, hkrati pa čimbolj varčujemo s papirjem. Uvoz papirja zvirajo visoke cene in pomanjkanje, kajti trstni papirne industrije ga iz strahu pred vojno države v skladiščih.

V svetu za predelovalno industrijo vlade FLRJ menijo, da bi lahko pri nas vzlic takšnemu stanju pomanjkanje papirja ublažili. Da bi zadovoljili naše letošnje potrebe, potrebujemo 25.000 ton papirja. Sami ga izdelamo letno največ 3000 ton. Doselej imamo zagotovljenih s sklenjenimi kupčijami 5800 ton, s trgovskimi pogodbami pa 5000 ton papirja. Pričakujemo, da bomo dobili alokacije za nakup od ameriške in kanadske vlade. Tako bomo zagotovili letos nekaj nad 15.000 ton papirja. Za še vedno trošimo papir neracionalno. In prav z varčevanjem bi lahko pomanjkanje papirja ublažili.

Da trošimo papir neracionalno, vidimo v naši založniški dejavnosti. V Jugoslaviji je zdaj okrog 40 založb z milijonsko naklado. Večina naših založb posluje bolj ali manj brez načrta. Veliko pa je pri nas povpraševanje po učbenikih, zlasti srednješolskih. V naši državi je okrog 2.300.000 dijakov srednjih šol in samo 25% jih ima učbenike. Napačno je misliti, da bi morali omejiti našo založniško dejavnost na minimum. Toda sedanjí položaj v proizvodnji nam nalaga zelo elastično poslovanje.

DALMACIJA PRED LETOŠNJO TURISTIČNO SEZONO

V Dalmaciji je v glavnem že vse pripravljeno za letošnje turistično sezono. Število postelj, ki bodo na razpolago gostom, se je povečalo za dobrih 2000. Vsi hoteli so obnovljeni in preurejeni. Konec aprila se bo začel v vsej Dalmaciji »Turistični teden«. Dotlej bodo končane vse priprave na sprejem gostov. Za tuje letovišarje bodo izdali v angleščini, francosčini in nemščini posebne publikacije in prospekte. V začetku maja bodo obiskali Dalmacijo vsi člani izvršilnega odbora Mednarodne turistične unije. 7. maja pa bo v Dubrovniku kongres te mednarodne turistične organizacije.

»Takih primerov je danes malo ali pa jih sploh ni,« so mi pripovedovali. »Če ni kaj v redu, ima vsakdo pravico kritizirati kogar koli, tudi generala. Svoje mnenje lahko vsak pove o vsem, razen o ukazih komande ni diskusije.« Pa bo morda kdo dejal, da je praktično nemogoče borcu kritizirati majorja? Povedali so mi nekaj takih primerov. Borci vsak teden na četnih konferencah razpravljajo o vsem, člani Partije pa se posebej na svojih sestankih. Vendar demokracija v naši vojski ne rahlja discipline, marveč jo samo utrjuje.

VOJSKA — KOVAČNICA NOVIH LJUDI

Borci so me vodili po kasarni: Videl sem spalnice, veliko jedilnic, kjer so nameščene mize in klopi (včasih so hodili na kotel in jedli na kolenih), snažno kuhinjo, razne obrtniške delavnice itd. Pripovedovali so mi zgodbe iz svojega življenja. Kar rinili so mi v ospredje vojake, s katerimi naj se posebej pogovorim. Debelo sem gledal: »Kaj naj s tem?« »To je Dušan Runjajič, doma iz Svinjice. Ko je prišel v vojsko, ni znal ne pisati, ne brati. V našem tečaju za analfabe je postal v enem mesecu pismen. Danes nam na krožkih bere iz časopisov.« »Si vesel?« Pa me je bilo koj eram te neumnosti. »Hvaležen in ponosen.« — »No, kaj pa je s tem?« »To je vodnik Karel Filinger iz Srema. V vojski je postal šofer, ko pride domov, bo traktorist.« Pred menoj so se vrstili novi peki, kuharji, mizarji, ključavničarji, mehaniki itd. »Kaj pa ste delali prej?« »Ta je bil kmet, oni pastir, ta delavec v tovarni, oni zopet zidar.« Da, naša vojska je velika kovačnica novih ljudi! V naši državi vojaška služba utre mladim ljudem novih možnosti, saj se v

vojski marsičesa novega in koristnega naučijo.

Samo 1949. leta je prišlo iz vojske 4522 šoferjev in 924 mehanikov, 2575 mlinerjev, 358 ključavničarjev, petdeseddeset strojnikov, 105 železničarjev, 50 fotoagrafov, 43 grafikov, 2111 bolničarjev.

DUŠAN RUNJAJIČ IZ SVINJICE SE JE V ENEM MESECU NAUČIL PISATI IN BRATI

nad 3000 telefonistov, 1900 radiotelegrafistov, 552 telegrafistov itd. Ob vrnitvi v rodne vasi, v tovarne, rudnike in pisarne postanejo dobri graditelji socializma. Major Stopar mi je dejal: »Puščamo svobodo mišli, pojasnjujemo le v toliko, da pomagamo k pravnim zaključkom. Postati hočemo dobri vojaki, ki znajo dobro uporabljati orožje in misliti s svojo glavo.«

TU SE UTRUJETA BRATSTVO IN ENOTNOST

Rad bi veliko videl, da bi opisal, kako živijo, se zabavajo, učijo in delajo. V klubu imajo domino, biljard, knjige, godbene instrumente; na omari sem videl žogo za odbojko, za nogomet in loparje za namizni tenis. V kotu pri mizi je braj pismo Loelav Ferenc. Nekaj vojakov je stalo okrog njega. Ferenc je doma iz Martuluša blizu madžarske in romunske meje. Je madžarske narodnosti in ko je prišel v vojsko, ni znal niti besede hrvaščine. Od doma so mu pravkar pisali, da so v njegovo vas prifežali novi ubežniki iz Madžarske. Njihovi sorodniki, In Ferenc pripoveduje okoli stotoječim: »Težko je ljudem na Madžarskem. Stičkajo jih z davki in odkupi, s prisilnim delom in terorjem; od vsakega zahtevajo, da mora sovražiti Jugoslavoane, ne da bi vedel, zakaj naj jih. Nam jugoslovanskim Madžarom je težko, ko nas oni iz Pešte ščuvajo, naj se upremo svoji oblasti. Lepo nam je tu. Vse državljanske pravice imamo, da celo svoje šole, svoje predstavnike in ljudskih odborih in v skupščini. Dobro je le, da sovjetskim propagatorjem tudi madžarski ljudje ne verjamejo.«

Ferencu je pridelal Jože Relai iz Botlove: »Podobno je z nami Siptarji, Bolgari in Albanci nas ščuvajo na upor. Mi pa smo šele v Titovi Jugoslaviji dobili človeške pravice. Prej niti ljudje nismo bili, če se nismo izdajali za Srbe. Dobro živimo in lepo nam je v naši državi, zato se smejemo sovražni propagandi.« Makedonci, Črnogorci, Slovenci, vsi naši državljani bi lahko isto dejali. Naša ljudska revolucija je odpravila nacionalne in socialne krivice, vse smo jugoslovanski državljani, vsi enakopravni, to pa je temelj bratstvu in enotnosti.

Se mnogo bi lahko napisal o vojaškem življenju. Toda tokrat bi hotel napisati le še to, kar so mi ob slovesu naročili: »V nobeni vojski borci in oficirji niso bili tako čvrsto pripravljani braniti svobodo in neodvisnost svoje domovine, kakor smo sedaj mi.« Jak.

Prodajalne socialističnega sektorja bi morali ustanoviti hitreje

skoraj nobenega vpogleda v odpiranje prodajal. V novih zadrugah je nastala napačna težnja, naj bi odpirali prodajalne samo tam, kjer so jim najbližje. Nekatere zadruge so odprle prodajalne celo v domačih krajih, čeprav so malone vsi dobavljivi kmetovalci. Napačno je tudi odpirati prodajalne na sedežih okrajev. Tudi v takih krajih se prebivalci večidel ukvarjajo s kmetijstvom.

Po planu republikanskih ministrstev za trgovino in kmetijstvo naj bi odprli v Srbiji 123 prodajal, od teh 63 v velikih mestih in industrijskih središčih, okrog 60 pa v manjših mestih. Odprli pa so jih 47, od teh v Beogradu 17. Razen tega ima državno trgovinsko omrežje v Beogradu 6 prodajal za meso in mast. Po računih ministrstva za kmetijstvo bi lahko zadovoljil socialistični sektor v Srbiji okrog 60% vseh potreb.

Na Hrvaškem naj bi odprli 219 prodajal, odprli pa so jih 48. Planirana proizvodnja naj bi krila 50—70% potreb Hrvaške. V Zagrebu naj bi odprli 24 prodajal sadja in sočivja, odprli pa so jih samo 8. Na Hrvaškem vplivajo na tržne cene razen kmetičkih delovnih zadrug, državnih posestev in trgovinskega omrežja tudi kmetijske zadruge splošnega tipa.

V Sloveniji naj bi odprli 63 prodajal, odprli pa so jih samo 37. Zato socialistični sektor še ni kaj prida vplival na tržne cene. Uspeh pa je že v tem, da cene na splošno ne morejo več naraščati. Prodajalne socialističnega sektorja prodajajo živila znatno ceneje kakor

Najprej politično delo, potem drobna gospodarska vprašanja

Po nedeljskem zboru OF novomeškega okraja

Novo mesto, 10. aprila.

V nedeljo so se zbrali člani okrajnega zbora OF novomeškega okraja. Po pretresu važnih političnih vprašanj in pregledu stanja v organizacijah OF, v katerem je sodelovalo precej članov zbora, s strani GO OF Slovenije pa tovariš Franc Hočevar, javni tožilec Slovenije, so izvolili 22 delegatov za III. kongres OF Slovenije. Med izvoljenimi delegati so tudi tovarišica Vida Tomšič, predsednica CO AFZ Jugoslavije, tovariš Niko Šilih, pomočnik ministra za notranje zadeve LRS, tovariš Bogdan Osolnik, pomočnik ministra za znanost in kulturo v vladi FLRJ, akademski slikar Božidar Jakac, Lado Ambrožič in predsednik OO OF Novo mesto Martin Zugelj.

Sekretar OO OF Tone Počrvina je v daljšem pregledu dela osnovnih organizacij poročal o uspehih šestmesečnega tekmovanja na čast 10. obletnice ustanovitve OF. Da so organizacije OF izboljšale način svojega dela, je potrdil uspeh zadnjih volitev v okraju. Tekmovanje je razgibalo mnoge prej nedelavne frontne organizacije, tako n. pr. v Zameškem, Zburah, Hinjah, Zgornjih Sušicah in drugod. Precej je bilo v zadnjih mesecih napravljenih prostovoljnih ur in javnih komunalnih delih na vasi. Mnoge poti so obnovljene. Samo pri pomoči kmetičkih delovnih združenj in združnim ekonomijam so frontovci v šestmesečnem tekmovanju prispevali nad 38.000 prostovoljnih delovnih ur v vrednosti skoraj pol milijona dinarjev. Med najdelavnejšimi organizacijami OF v okraju so organizacije v Dol. Toplicah, kjer imajo 9000 prostovoljnih ur, 27. aprila pa bodo svečano odprli nov zadrugi dom, organizacije OF v Novem mestu, na Gornji Brezovici, v Zameškem, na Trški gori, Sušicah, v Žužemberku, St. Jerneju, St. Petru, Uršnih selih, Zburah, na Dvoru, Ajdovcu, v Šmiluhu pri Novem mestu, Vavti vasi, Straži in še nekaterih krajih.

Čeprav postajajo osnovne frontne organizacije samostojnejše in delavnejše, okrajni zbor OF novomeškega okraja še ni to, kar bi moral biti. Dejavnost osnovnih frontnih organizacij se razvija mimo posameznih članov okrajnega zbora OF, včasih pa tudi mimo samega okrajnega odbora OF. To osvetljuje med drugim tudi n. pr. dejstvo, da je od 165 grup ljudske inšpekcije le nekaj grup dejansko odigralo svojo nadvse pomembno vlogo. Taka je n. pr. grupa LI v Žužemberku; samo v enem mesecu je izvršila šest pregledov in ugotovila nepravilnosti v poslovanju okrajnega odkupnega

podjetja in podobno. Tam, kjer je v delu krajevnega ljudskega odbora največ nepravilnosti, pa grupa ljudske inšpekcije ni delavna. Tako je n. pr. v Smarjeti, kjer so kmetije izročili grupi LI že 10 pritožb, pa še ni nobena rešena.

V okraju je bilo doselej izvoljenih šele 35 svetov državljanov. Organizacije OF tega doselej niso opazile. Na zboru volivcev se v okraju še vedno vse prerado pozablja. Nasprotno pa rinejo organizacije OF marsikje same v reševanje drobnih gospodarskih nalog, ki spadajo popolnoma v delokrog oblastvenih organov. Člani zbora so na nedeljskem zasedanju poročali, kaj vse je organizacija OF storila, v rešitvi pa bi morali izvršiti to in ono nalogo KLO s svojimi organi.

Kako se izpolnjuje sklep prvega zasedanja okrajnega zbora OF, da se bo število članstva OF v okraju dvignilo od 60 na 80 odstotkov volivcev, na zboru ni bilo poročano.

Člani zbora so poročali o številnih primerih nedemokratskega načina dela odkupnih organov na vasi. Seznanili so zbor tudi s težavami, ki jih imajo pri svojem delu frontne organizacije. Te težave nastajajo marsikje prav zaradi tega, ker se odbor OF s članstvom vred marsikje spušča v reševanje drobnih gospodarskih vprašanj, zanemarija pa politično delo, ki ni danes nič manj pomembno kakor je bilo v letih narodnoosvobodilne vojne. Ne pravijo zamaž ljudje v nekaterih vaseh, da so bili med vojno »bolj na tekočem z domačimi in svetovnimi dogodki, kakor so dandanes«.

Na izreden pomen nenehnega političnega dela z množicami, ki predstavljajo osnovno nalogo Fronte, je opozoril zbor tudi tovariš Franc Hočevar, član GO OF Slovenije. Fronta naj bo politična šola naših ljudi, je poudaril. Razumljivo je, da bo OF podprla vsako prizadevanje KLO, glavna črta njenega dela pa bo budnost nad demokratičnim uresničevanjem predpisov ljudske oblasti in delom njenih organov. Vsebinska dela okrajnega zbora OF in nalog njegovih članov je veliko pomembnejša, kakor si nekateri člani zbora še predstavljajo. Notranje politično dogajanje in življenje vasi mora usmerjati Fronta; člani okrajnega zbora pa so dolžni pomagati krajevemu odboru OF pri uresničevanju te pomembne naloge.

Okrajni zbor OF je po volitvah delegatov sprejel o razpravljanju odgovarjajoče eklepe za nadaljnje delo Fronte v novomeškem okraju. —tg—

Avguštin Lah: Gospodarstvo Jugoslavije

Avguštin Lah nam na 275 straneh svoje knjige »Gospodarstvo Jugoslavije«, ki je izšla v Državni založbi Slovenije, podaja izrpen pregled razvoja našega gospodarstva. Čeprav je bila knjiga spčetka namenjena manjšemu krogu bralcev (nastala je iz konceptov predavanj na planerski šoli v Gor. Logatu), je vendar tudi za najširšo javnost dober informativen priročnik ekonomske geografije FLRJ.

V uvodnih poglavjih nas avtor seznanja s temeljnimi osnovami našega načrtnega gospodarstva, nakar preide na kratek oris lege in mednarodnega položaja naše države, prebivalstva ter svojstev

prirode. Nato pa podaja pregled prirodnih bogastev naše domovine.

V drugem delu je opisano gospodarstvo po posameznih republikah. Vsako republiko pisec najprej označi z nekaterimi najpotrebnejšimi geografskimi podatki, potem pa preide na glavni del, kjer opisuje posamezne panoge gospodarstva, tako kmetijstvo, gozdarstvo, rudno bogastvo, industrijo itd. Tak način podajanja je zelo pregleden, kar je ena najboljših lastnosti te knjige.

V zadnjem delu je opisano gospodarstvo po posameznih panogah, s čimer je poudarjena enotnost in celotnost našega gospodarstva. Zaključno poglavje govori o naši prvi letelki. Pisec je s svojim delom popolnoma uspel prikazati stanje in smer razvoja narodnega gospodarstva. Knjiga je tiskana na lepem papirju; tisk je čist, motilo je precej številne tiskovne napake, kar pa je krivda tiskarne. Oprema je precej prikupna. Škoda, da knjiga ni ilustrirana s slikami, zemljevidi in drugim risbami, o čemer prav v uvodu tudi avtor sam, da je ena njenih največjih pomanjklivosti.

Ne morem pa zamolčati nekaterih napak, ki sem jih mimogrede v knjigi našel.

Ni mi razumljivo, zakaj piše tovariš Lah ponekod rujav premog, ko je vendar pravilno rjavi. Nikel piše na str. 22, nikel, na straneh 157 in 158, pa nikel. Vztrajno uporablja tudi popačenko »stepih« namesto slovenske preproge. Pisec očitno ne pozna dovolj sicer pogoste kratice Benelux, ki jo običajno rabimo za zvezo držav: Belgijo, Nizozemsko in Luxemburg, ker drugače ne bi na strani 149, pisal: »Nafto uvaža cela vrsta držav — Grčija, Francija, Holandija, Benelux, Skandinavija...«

Na strani 43, je nekaj netočnih podatkov, Italijanov je v NR Hrvaške 78.000 (po podatkih ljud. štetja marca 1948), ne pa 90.000. Madžarov 51.000 (ne 70.000), pa tudi Slovakov in Čehov je nekaj tisoč manj, kot jih navaja knjiga (50.000).

Ključ temu se nam je tov. Lah predstavil kot dober poznavalec naše ekonomske geografije. Knjiga bo prav gotovo mnogo koristila našim šolam, zlasti osmošolcem srednjih šol kot pomožna učna knjiga, pa tudi vsak naš državljan, tako kmet kot delavec ali izobraženeec, bo z zadovoljstvom segel po tem zanimivem priročniku. Jp

SADNO DREVJE V JUŽNIH KRAJIH KAŽE LETOS DOBRO

Poverjenjstva za kmetijstvo pri OLO v južnih krajih države poročajo, da je zgodnje sadje že odvetelo in da kažejo vsa sadna drevesa, razen hrusk v nekaterih krajih Hrvaške, mnogo boljše kakor v zadnjih letih. Slana oziroma mraz je zadnje dni sicer ponekod napravil nekaj škode na sadnem drevju, v splošnem pa ne bo hujših posledic. Zlasti dobro kaže zgodnje sadje v Srbiji. Razen breskev in marelic, na katerih je napravil mraz nekaj škode, je ostalo vse drugo sadje v vsej državi nedotaknjeno. V Srbiji so poskrpili pozimi nad 600.000 sadnih dreves, očistili pa so jih nad tri milijone.

SKRB ZA VOJNE SIROTE

• V BOSNI IN HERCEGOVINI

V Bosni in Hercegovini je na deset-tisoče vojnih sirot. Večina je že preskrbljena, tako da je ostalo pod skrbništvom samo še 25.000 teh otrok. Namestili so jih po zavetiščih, nekaj pa jih je tudi pri premožnejših družinah. V Bosni in Hercegovini je 30 domov za učence v gospodarstvu, 50 srednješolskih internatov za otroke brez staršev in za vojne sirote ter 33 domov za vojne sirote, v katerih so našli zavetišče tudi otroci s telesnimi hibami.

